

Jatkotyöryhmä edunvalvontalainsäädännön ajantasaistamiseksi

Asettaminen

Oikeusministeriö on tänään asettanut jatkotyöryhmän valmistelemaan ehdotusta edunvalvontalainsäädännön ajantasaistamiseksi.

Toimikausi

15.9.2025 – 15.3.2026

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjauksen mukaan edunvalvontaa ja edunvalvontavaltuutusta koskevaa lainsäädäntöä ajantasaistetaan ja sähköisten palvelujen hyödyntäminen toiminnassa mahdollistetaan.

Holhoustoimesta annetun lain (442/1999) nojalla määrätyillä edunvalvojilla ja edunvalvontavaltuutuksesta annetussa laissa (648/2007) tarkoitetuilla valtuutetuilla on yhä suurempi tarve hoitaa päämiehensä asioita erilaisissa sähköisissä palveluissa Suomi.fi -valuuksilla. Monissa taloudellisissa asioissa tämä on ollut mahdollista loppuvuodesta 2024 alkaen. Sähköiseen asiointiin päämiehen puolesta on kuitenkin tarve myös päämiehen henkilöä koskevissa asioissa, erityisesti huolehdittaessa päämiehen terveysasioiden hoidosta. Ongelmalliseksi on koettu mm. se, että sähköisissä palveluissa edunvalvoja tai edunvalvontavaltuutettu ei voi suoraan edustus oikeutensa perusteella varata päämiehelleen lääkärintarkastuksia, nähdä päämiestä koskevia terveydenhuollon kirjauksia tai hoitaa päämiehen apteekkiasioita, vaikka hänen tehtäviinsä sisältyy päämiehen henkilöä koskevien asioiden hoitaminen.

Näihin tilanteisiin liittyvää lainsäädäntöä ja sähköisten palvelujen toimintaympäristöä selvitettiin alustavasti edunvalvontalainsäädännön ajantasaistamista koskevaa hallituksen esitystä valmisteltaessa (hanke Valtioneuvoston hankeikkunassa tunnuksella OM102:00/2023). Alustavan selvityksen perusteella tilanteet näyttäisivät lainsäädännön osalta kytkeytyvän mm. edunvalvojan ja valtuutetun tiedonsaantioikeuden laajuuteen päämiehen henkilöä koskevissa asioissa ja holhousasioiden rekisteröintiä koskevaan sääntelyyn. Asioilla on liittymä myös sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annettuun lakiin (703/2023) ja eurooppalaista terveystietoaluetta koskevaan asetukseen (EU) 2025/327 (European Health Data Space, EHDS - asetus). Lainsäädännön lisäksi edunvalvojan ja valtuutetun toimintamahdollisuuksiin sähköisissä asiointipalveluissa vaikuttavat olennaisesti

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 7730
+358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
oikeusministerio.fi

näissä palveluissa käytettyjen tietojärjestelmien toimintaperiaatteet. Asian arviointi edellyttää jatko-työtä.

Tavoitteet, tehtävät ja tuotokset

Työryhmän tehtävänä on selvittää ja arvioida, millä lainsäädäntötoimilla tai muilla toimenpiteillä edunvalvojan ja edunvalvontavaltuutetun mahdollisuuksia hoitaa päämiehensä henkilöä koskevia asioita sähköisissä palveluissa voitaisiin edistää. Asiassa tulee pyrkiä johdonmukaiseen ja harkittuun kokonaisuuteen, jossa sähköisen ja muun asioinnin tarpeet, tietosuojaja ja päämiehen yksityisyyden suoja ovat tasapainossa.

Työryhmän tulee ottaa työssään huomioon aikuisten rajat ylittävästä suojelusta annettu komission asetusehdotus COM (2023) 280 final, jota koskevat neuvottelut ovat meneillään Euroopan unionin neuvostossa. Komission ehdotus koskee haavoittuvassa asemassa olevien aikuisten suojelemiseksi määrättyjen toimenpiteiden sääntelyä rajat ylittävissä tilanteissa. Ehdotukseen sisältyy myös tällaisten suojelutoimenpiteiden rekisteröintiin liittyviä säännösehdoituksia. Niillä olisi vaikutusta Suomessa esimerkiksi holhousasioiden rekisteriin merkittäviin tietoihin. (Lisätietoja ehdotuksesta Valtioneuvoston hankeikkunassa tunnuksella OM046:00/2023).

Sähköiseen asiointiin liittyvän tehtävän lisäksi työryhmän tulee selvittää, voitaisiinko edunvalvontavaltuutetun esteellisyyttä koskevia säännöksiä väljentää. Työryhmän tulee myös arvioida uudelleen tarvetta edellyttää holhoustoimesta annetussa laissa tarkoitettua holhousviranomaisen lupaa tilanteessa, jossa vanhempi on ensin luopunut perinnöstä omasta puolestaan ja haluaa sen jälkeen luopua perinnöstä myös lapsen puolesta. Työryhmän tulee ottaa huomioon näissä asioissa jo tehdyt selvitykset (Työryhmän mietintö Edunvalvontalainsäädännön ajantasaisistaminen 2025:1, Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja).

Työryhmän tehtäviin ei kuulu sähköiseen edunvalvontavaltuutukseen liittyvien lainmuutostarpeiden arviointi. Sähköiseen edunvalvontavaltuutukseen liittyvän erillisen hankkeen käynnistämistä arvioidaan vuoden 2026 alussa.

Työryhmän on valmisteltava tarpeelliseksi katsomansa lakiehdotukset ja laadittava ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Organisointi

Puheenjohtaja:

Lainsäädäntöneuvos Outi Kempainen, oikeusministeriö

Jäsenet:

Erityisasiantuntija Iida Alén, oikeusministeriö

Erityisasiantuntija Anu Polojärvi, oikeusministeriö

Hallitusneuvos Joni Komulainen, sosiaali- ja terveysministeriö

Lainsäädäntöneuvos Eeva Lantto, valtiovarainministeriö

Henkikirjoittaja Kimmo Luojus, Digi- ja väestötietovirasto

Yleisen edunvalvonnan toimialajohtaja Laura Bister, Oikeuspalveluvirasto

Asianajaja Pontus Baarman, Suomen Asianajaliitto

Työryhmän apuna on asiantuntijaryhmä, johon kuuluvat:

Henkikirjoittaja Nuutti Pennanen, Digi- ja väestötietovirasto

Erityisasiantuntija Mari Holmroos, Kela

Erityisasiantuntija Niina Palm, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos

Juristi Rasmus Rantanen, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy

Asiantuntijaproviisori Arto Hokkanen, Suomen apteekkariliitto

Työryhmän sihteerinä toimii erityisasiantuntija Joanna Grandell oikeusministeriöstä.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 4 a §:n 1 mom. (609/1986, muut. 657/2021) nojalla valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisestä syystä muuta johdu.

Hankkeen jäsenten nimi- ja organisaatitiedot sekä rooli ja toimikausi hankkeessa julkaistaan valtio-neuvoston hankesivuilla hankkeen toimikauden ajaksi.

Kustannukset

Työryhmän jäsenille ei makseta palkkioita eikä kulukorvauksia.

Työryhmän menot maksetaan momentilta 25.01.01

Osastopäällikkö

Liisa Huhtala

Yksikönpäällikkö

Sofia Aspelund

Jakelu

Lainsäädäntöneuvos Outi Kemppainen, oikeusministeriö
 Erityisasiantuntija Joanna Grandell, oikeusministeriö
 Erityisasiantuntija Iida Alén, oikeusministeriö
 Erityisasiantuntija Anu Polojärvi, oikeusministeriö
 Hallitusneuvos Joni Komulainen, sosiaali- ja terveysministeriö
 Lainsäädäntöneuvos Eeva Lantto, valtiovarainministeriö
 Henkikirjoittaja Kimmo Luojus, Digi- ja väestötietovirasto
 Yleisen edunvalvonnan toimialajohtaja Laura Bister, Oikeuspalveluvirasto
 Asianajaja Pontus Baarman, Suomen Asianajajaliitto
 Henkikirjoittaja Nuutti Pennanen, Digi- ja väestötietovirasto
 Erityisasiantuntija Mari Holmroos, Kela
 Erityisasiantuntija Niina Palm, Terveystieteiden tutkimuskeskus
 Juristi Rasmus Rantanen, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
 Asiantuntijaproviisori Arto Hokkanen, Suomen apteekkariliitto
 Kansliapäällikkö Antti T. Leinonen, oikeusministeriö
 Oikeusministeriön viestintäyksikkö

VN/19124/2025-OM-11

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: